DOI 10.22630/TIRR.2026.25.5

Jolanta Barbara Cichowska✉
Politechnika Bydgoska im. Jana i Jędrzeja Śniadeckich

Agroturystyka czy turystyka wiejska? Analiza ofert Doliny Dolnej Wisły w kontekście ekoturystyki i krótkich łańcuchów dostaw

Streszczenie. Celem artykułu była ocena stopnia wykorzystania potencjału przyrodniczego i kulturowego Doliny Dolnej Wisły przez obiekty promowane jako gospodarstwa agroturystyczne w województwie kujawsko-pomorskim. Analizie poddano 36 ofert turystycznych pozyskanych z portali internetowych. Zastosowano analizę treści opartą na kategoriach dotyczących ekoturystyki, produktów lokalnych, krótkich łańcuchów dostaw, turystyki doświadczeń oraz promocji regionu. Zgodnie z wynikami analizy w badanych ofertach dominują elementy tradycyjnej turystyki wiejskiej i wypoczynkowej, natomiast rzadziej występują odniesienia do ekoturystyki, edukacji ekologicznej, produktów lokalnych czy wydarzeń regionalnych. Krótkie łańcuchy dostaw oraz elementy turystyki doświadczeń mają charakter marginalny. Dzięki analizie wykazano, że tylko część obiektów odpowiada klasycznemu modelowi gospodarstwa agroturystycznego, podczas gdy większość reprezentuje współczesne formy turystyki wiejskiej lub modele hybrydowe.

Słowa kluczowe: ekoturystyka, agroturystyka, łańcuch dostaw, rozwój zrównoważony

Wstęp

W ostatnich latach obserwuje się rosnące zainteresowanie turystyką zrównoważoną, której istotnym elementem jest wykorzystanie lokalnych zasobów przyrodniczych i kulturowych w sposób nienaruszający równowagi środowiskowej (UNGA, 2015). Rozwój zrównoważony jest uznawany za jedną z głównych koncepcji rozwoju turystyki o istotnym wpływie gospodarczym, środowiskowym oraz społecznym (Streimikiene i in., 2021). Szczególną rolę w tym procesie odgrywają obszary wiejskie, w których wypadku rozwój turystyki może stanowić ważne wsparcie dla lokalnej gospodarki, zwłaszcza w kontekście dywersyfikacji dochodów gospodarstw rolnych. Jednym z kierunków tego rozwoju jest integracja turystyki z lokalnymi systemami żywnościowymi, w tym z krótkimi łańcuchami dostaw oraz produktami regionalnymi. Jak podkreśla Wojcieszak-Zbierska (2021), krótkie łańcuchy dostaw są współcześnie postrzegane jako powrót do bardziej tradycyjnych systemów dystrybucji żywności. W tym kontekście pojawia się koncepcja tzw. agroturystyki 2.0, która wykracza poza tradycyjne rozumienie wypoczynku na wsi

Jolanta Barbara Cichowska ORCID: 0000-0003-1285-0101
✉ jolanta.cichowska@pbs.edu.pl

i zakłada tworzenie doświadczeń opartych na lokalności, autentyczności oraz bezpośrednim kontakcie z producentem żywności. Obszarem szczególnie predestynowanym do tego typu analiz jest Dolina Dolnej Wisły, której walory przyrodnicze, krajobrazowe oraz dziedzictwo kulturowe tworzą dogodne warunki do rozwoju ekoturystyki, a także turystyki kulinarnej. W związku z powyższym problem badawczy koncentruje się na ocenie stopnia wykorzystania potencjału lokalnego Doliny Dolnej Wisły przez gospodarstwa agroturystyczne oraz identyfikacji elementów ekoturystyki, turystyki doświadczeń i krótkich łańcuchów dostaw w ich ofercie.

Badanie obejmuje Dolinę Dolnej Wisły, w skład której wchodzą Dolina Fordońska, Kotlina Grudziądzka oraz południowe krańce Doliny Kwidzyńskiej (FWIE, 2026). Kraina geograficzna łączy tu duże walory przyrodnicze z bogatym dziedzictwem kulturowym, co czyni ją obszarem o dużym potencjale rozwoju turystyki zrównoważonej. Stanowi ona unikatowy w skali kraju makroregion fizycznogeograficzny, wyróżniający się swoją genezą, jak również strukturą krajobrazu. Jest to szeroka dolina rzeczna o długości około 120 km (na analizowanym odcinku), przecinająca wysoczyzny morenowe i tworząca wyraźny kontrast krajobrazowy pomiędzy dnem doliny a otaczającymi ją terenami. Do najważniejszych walorów tamtejszego środowiska przyrodniczego należą: struktura geomorfologiczna obejmująca wyraźny podział na dno doliny (obszary rolnicze, starorzecza), strefę zboczą (strome skarpy, jary), wysoczyznę morenową oraz znaczne deniwelacje terenu (do 50-70 m), które kształtują atrakcyjny krajobraz, a także mnogość cennych przyrodniczo siedlisk (lasy łęgowe i zarośla nadrzeczne, murawy kserotermiczne, starorzecza oraz tereny podmokłe) i duża bioróżnorodność. Dodatkowo znajdują się tam obszary prawnie chronione obejmujące teren włączony do sieci Natura 2000 (pełniący funkcję międzynarodowego korytarza ekologicznego), a także liczne rezerwaty przyrody i parki krajobrazowe. Środowisko przyrodnicze tworzy również krajobraz kulturowy związany z tradycjami rolniczymi i sadowniczymi, dziedzictwem osadnictwa olęderskiego oraz historyczną rolą Wisły jako szlaku handlowego (Płąchocki i Doboszewski, 2017; Gonia i in., 2018; Wajnert, 2024; Muszyński, 2026).

W konsekwencji Dolina Dolnej Wisły stanowi szczególnie interesujący obszar badawczy do analizy rozwoju agroturystyki i turystyki wiejskiej, ponieważ łączy duże walory środowiskowe z bogatym dziedzictwem kulturowym oraz potencjałem do rozwoju form turystyki zgodnych z ideą rozwoju zrównoważonego, ekoturystyki i turystyki doświadczeń.

Materiał i metody

Analizie poddano 36 ofert gospodarstw promujących się jako agroturystyczne zlokalizowanych na obszarze Doliny Dolnej Wisły. Źródłem danych były głównie portale ofertowe (agroturystyka.bydgoszcz.pl, e-turysta.pl, meteor-turystyka.pl) oraz strony internetowe obiektów. Analiza miała charakter wtórny i obejmowała opisy ofert, zakres usług, elementy marketingowe oraz prezentowane atrakcje.

Realizacji celu głównego służą założone hipotezy badawcze: główna (H1) oraz szczegółowe (H1a-H1e). Hipoteza H1 zakłada, iż gospodarstwa agroturystyczne w Dolinie Dolnej Wisły w umiarkowanym stopniu wykorzystują potencjał lokalny regionu, a domi-

nują elementy tradycyjnej agroturystyki nad modelami ekoturystyki i agroturystyki 2.0. W hipotezach szczegółowych uznano, że:

- H1a: elementy ekoturystyki są obecne, ale mają charakter deklaratywny (np. „cisza i natura"), a nie funkcjonalny (np. edukacja ekologiczna),
- H1b: wykorzystanie produktów lokalnych jest ograniczone i najczęściej sprowadza się do podstawowego wyżywienia,
- H1c: krótkie łańcuchy dostaw są słabo widoczne – brak informacji o producentach lokalnych,
- H1d: elementy doświadczeniowe (warsztaty, udział w produkcji, edukacja) występują sporadycznie,
- H1e: wydarzenia lokalne są rzadko wykorzystywane w marketingu gospodarstw.

W pracy przyjęto podejście jakościowe z elementami analizy ilościowej, oparte na analizie treści ofert z 2025 roku funkcjonujących w różnych częściach Doliny Dolnej Wisły w województwie kujawsko-pomorskim. Dobór próby miał charakter celowy i obejmował obiekty, które miały aktywną ofertę internetową. W analizie zastosowano kategorie badawcze (analityczne) opisane w tabeli 1.

Tabela 1. Kategorie kodowania materiału badawczego i zakres interpretacji ofert

Kod	Kategoria analizy	Zakres oceny
EKO	Elementy ekoturystyki	kontakt z przyrodą, edukacja ekologiczna, cisza, park krajobrazowy, natura
LOK	Produkty lokalne i regionalne	kuchnia regionalna, produkty lokalne, tradycyjne wyżywienie
KŁD	Krótkie łańcuchy dostaw	bezpośrednia relacja gospodarz-turysta, własne produkty, gospodarstwo rolne
DOŚW	Elementy doświadczeniowe	warsztaty, jazda konna, udział w gospodarstwie, edukacja, zwierzęta
WYD	Wydarzenia lokalne i promocja regionu	odwołania do atrakcji, szlaków, wydarzeń, dziedzictwa
AKT	Aktywna turystyka	kajaki, rowery, wędkarstwo, trekking, nordic walking
TUR2	Agroturystyka 2.0	oferta doświadczeń, integracja, aktywności tematyczne

Źródło: opracowanie własne.

Do interpretacji wyników badań posłużyła „skala interpretacyjna" o następujących wartościach: 0 – brak elementu, 1 – element obecny deklaratywnie, 2 – element rozwinięty i funkcjonalny. W pracy przyjęto następujące ramy definicyjne: ekoturystyka jako forma turystyki zrównoważonej, oparta na kontakcie z przyrodą i jej ochronie; „to odpowiedzialne podróżowanie do obszarów naturalnych, które chroni środowisko, podtrzymuje dobrobyt ludności lokalnej oraz tworzy wiedzę i zrozumienie poprzez interpretację i edukację wszystkich zaangażowanych: gości, personelu i osób odwiedzanych" (GEN, 2016); agroturystyka jako działalność turystyczna prowadzona w czynnym gospodarstwie rolnym (Drzewiecki, 2002); krótkie łańcuchy dostaw jako bezpośrednia lub ogra-

niczona liczba pośredników, relacja producent–konsument; pomiędzy lokalnym rolnictwem, turystyką i sektorem żywnościowym (Kowalska i in., 2015); produkty lokalne jako żywność wytwarzana w regionie, często w oparciu o tradycyjne metody (Kowalska i in., 2015). Na potrzeby badania przyjęto operacyjną definicję agroturystyki 2.0 jako modelu działalności agroturystycznej, w którym oferta wykracza poza tradycyjny nocleg i obejmuje: wykorzystanie produktów lokalnych w sposób aktywny (np. degustacje, sprzedaż, warsztaty), funkcjonowanie krótkich łańcuchów dostaw, tworzenie doświadczeń turystycznych opartych na uczestnictwie, odniesienie do lokalnego dziedzictwa kulturowego i wydarzeń, komunikowanie tych elementów w ofercie (KSOW, 2020).

Przeanalizowano również położenie przestrzenne gospodarstw w celu określenia stopnia koncentracji gospodarstw agroturystycznych w obrębie Doliny Dolnej Wisły oraz identyfikacji lokalnych skupisk obiektów. Przyjęto podejście jakościowe oparte na lokalizacji miejscowości, bliskości względem głównych ośrodków Doliny Dolnej Wisły, układzie komunikacyjnym i powiązaniach funkcjonalnych regionu, które ostatecznie umożliwiło wyróżnienie lokalnych klastrów ofert oraz obiektów rozproszonych.

W analizie zrezygnowano z posługiwania się pełnymi nazwami obiektów, mimo że większość z nich funkcjonuje w przestrzeni marketingowej jako gospodarstwa agroturystyczne. Zamiast tego zastosowano numerację porządkową (1-36) oraz wskazano jedynie lokalizację obiektu (miejscowość). Przyjęte rozwiązanie miało charakter metodologiczny i wynikało z kilku przesłanek. Po pierwsze, analiza wykazała znaczną niejednorodność badanych obiektów. Część z nich jedynie deklaratywnie posługiwała się określeniem „agroturystyka", natomiast zakres świadczonych usług oraz charakter oferty odbiegały od klasycznego modelu gospodarstwa agroturystycznego, rozumianego jako funkcjonujące gospodarstwo rolne oferujące noclegi, kontakt z produkcją rolną oraz uczestnictwo w życiu wiejskim. W badanej grupie występowały również obiekty o charakterze pensjonatowym, domków letniskowych, kwater prywatnych lub obiektów wypoczynkowych jedynie stylizowanych na wiejskie. Po drugie, zastosowanie numeracji umożliwiło zachowanie większej neutralności badawczej i ograniczenie efektu marketingowego wynikającego z nazw własnych obiektów. Nazwy gospodarstw często zawierały elementy promocyjne („eko", „sielski", „ranczo", „zacisze", „agro"), które mogły sugerować określony charakter działalności, nie zawsze znajdujący potwierdzenie w rzeczywistej treści oferty. Po trzecie, anonimizacja nazw ułatwiła prowadzenie porównawczej analizy treści i kodowania materiału badawczego. Dzięki temu uwaga została skoncentrowana na występowaniu konkretnych kategorii analitycznych (np. ekoturystyka, produkty lokalne, krótkie łańcuchy dostaw, turystyka doświadczeń), a nie na indywidualnej identyfikacji obiektów. W konsekwencji przyjęta metoda umożliwiała bardziej obiektywną ocenę stopnia wykorzystania potencjału lokalnego i elementów agroturystyki w analizowanych ofertach.

W celu pogłębienia analizy dokonano podziału badanych obiektów według stopnia zgodności z definicją gospodarstwa agroturystycznego. Klasyfikację oparto na obecności działalności rolniczej, wykorzystaniu produktów lokalnych lub własnych, kontakcie turysty z życiem wiejskim, występowaniu elementów edukacyjnych i doświadczeniowych, charakterze dominującej funkcji obiektu.

Wyniki i dyskusja

Przeprowadzone analizy ujawniły, że większość gospodarstw wykorzystuje motywy przyrodnicze przede wszystkim w sposób deklaratywny. Najczęściej pojawiają się określenia: „cisza", „spokój", „blisko natury", „jezioro", „las", „park krajobrazowy". Rzadko natomiast występują elementy funkcjonalnej edukacji ekologicznej, warsztatów środowiskowych czy świadomej interpretacji dziedzictwa przyrodniczego. Najsilniejsze elementy ekoturystyki wykazują obiekty (oferty) oznaczone 16, 19, 23, 25 i 28 (tab. 2). W związku z powyższym hipoteza H1a została potwierdzona.

Większość ofert ogranicza informacje gastronomiczne do ogólnego określenia „możliwość wyżywienia". Tylko nieliczne gospodarstwa wskazują na kuchnię regionalną lub produkty tradycyjne. Najbardziej widoczne przykłady zauważono w ofertach 35 (kuchnia regionalna, dziczyzna), 25 (kuchnia regionalna) i częściowo 11. Wykorzystanie produktów lokalnych ma ograniczony charakter, co potwierdza hipotezę H1b. Oferty bardzo rzadko zawierają informacje o współpracy z producentami lokalnymi lub sprzedaży produktów własnych. Relacja gospodarz–turysta występuje głównie na poziomie bezpośredniego kontaktu i rodzinnej atmosfery. Do tej grupy można zaliczyć przede wszystkim obiekty: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 16, 18, 19, 20, 21, 22, 24, 25, 26, 27, 28, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36. Wyjątki stanowią gospodarstwa odwołujące się do własnego zaplecza gospodarczego, kuchni regionalnej, kontaktu ze zwierzętami czy organizacji wspólnych aktywności. W ich ofertach dominowały sformułowania typu: „domowa atmosfera", „cisza i spokój", „wyżywienie", „kontakt z naturą", „odpoczynek na wsi", natomiast brakowało informacji o lokalnych dostawcach żywności, produktach regionalnych, własnej produkcji rolnej, sprzedaży przetworów, uprawach ekologicznych czy krótkim łańcuchu dostaw producent–turysta. Hipoteza H1c została zatem potwierdzona.

Z przeprowadzonych analiz wynika, że najbardziej rozwinięte elementy doświadczeniowe obejmują: jazdę konną, spływy kajakowe, kontakt ze zwierzętami, ogniska, integracje, zielone szkoły. Najsilniej rozwinięte przykłady odnotowano w tym zakresie w ofertach 6, 19, 16, 2 i 20. Niemniej większość badanych obiektów nadal ma charakter tradycyjnej bazy noclegowej, co zgadza się z przyjętą hipotezą H1d. W analizowanych 36 ofertach odwołania do wydarzeń lokalnych występowały bardzo rzadko i zazwyczaj miały charakter pośredni – gospodarstwa wskazywały raczej atrakcje regionu niż konkretne imprezy czy wydarzenia kulturowe. Najczęściej elementy promocji regionu pojawiły się w ofertach gospodarstw: 3 (odniesienia do Chełmna i walorów historycznych regionu), 6 (wskazanie atrakcji turystycznych okolicy i tras aktywnej turystyki), 9 (akcentowanie położenia w pobliżu terenów przyrodniczych), 13 (wykorzystanie walorów krajobrazowych i lokalnego charakteru wsi), 17 (odniesienia do kuchni regionalnej i klimatu lokalnego), 21 (informacje o pobliskich atrakcjach kulturowych), 23 (promocja aktywności związanych z regionem), 29 (silniejsze zaakcentowanie lokalnego charakteru miejsca), 31 (wskazanie atrakcji historycznych i przyrodniczych), 34 (odniesienia do szlaków turystycznych i walorów krajobrazowych). Wskazywano zamki krzyżackie, Chełmno, Bory Tucholskie, jeziora i tereny leśne, szlaki rowerowe oraz kajakowe. Jednocześnie pojawiły się tu określenia typu „piękna okolica",

Tabela 2. Zbiorcze zestawienie ofert turystycznych zlokalizowanych w Dolinie Dolnej Wisły w województwie kujawsko-pomorskim

Nr oferty	Lokalizacja	EKO	LOK	KŁD	DOŚW	WYD	AKT	TUR2	Uwagi analityczne
1	Sadlinki	1	0	0	1	1	2	1	kontakt ze zwierzętami, kajaki, rowery
2	Strzelce Dolne	1	0	1	2	1	2	2	konie, kuligi, rajdy rowerowe
3	Kozłowo	1	0	0	1	0	2	1	aktywna turystyka wodna
4	Strzelce Dolne	1	0	0	1	1	1	1	widok na park krajobrazowy
5	Chrystkowo	1	0	0	0	0	1	0	klasyczna oferta noclegowa
6	Opalenie	1	0	1	2	0	2	2	zwierzyniec, jazda konna, spływy
7	Podzamcze	1	0	0	1	0	2	1	wędkowanie, kontakt z naturą
8	Opalenie	0	0	0	0	0	1	0	głównie funkcja noclegowa
9	Strzelce Dolne	0	0	0	0	0	0	0	oferta zbliżona do kwater prywatnych
10	Kwidzyn	1	0	0	1	0	2	1	wędkarstwo, łódka, aktywności
11	Strzelce Dolne	1	1	0	1	0	1	1	nazwa odwołuje się do sadownictwa
12	Kwidzyn	1	0	0	1	0	2	1	konie, jezioro, aktywny wypoczynek
13	Strzelce Dolne	0	0	0	0	0	0	0	brak wyraźnych elementów ekologicznych
14	Gądecz	0	0	0	0	0	1	0	podstawowa funkcja noclegowa
15	Świecie	0	0	0	0	0	1	0	infrastruktura noclegowa
16	Starogród	2	0	1	2	1	2	2	silny komponent przyrodniczy i rekreacyjny
17	Lipniki	1	0	0	1	0	1	1	rekreacja rodzinna
18	Terespol Pomorski	1	0	0	1	1	2	1	jeziora, lasy, rekreacja
19	Buśnia	2	0	1	2	2	2	2	Bory Tucholskie, integracje, wędkarstwo
20	Mały Dólsk	1	0	0	2	0	2	2	quady, kajaki, aktywna rekreacja
21	Świecie	0	0	0	0	1	1	0	oferta miejska, słaba agroturystyka
22	Lińsk	1	0	0	1	0	1	1	rekreacja przyrodnicza
23	Krąg	2	0	0	1	2	2	1	silne wykorzystanie walorów krajobrazowych
24	Bartlewo	1	0	0	1	0	1	1	charakter rodzinny
25	Chrystkowo	2	2	1	1	2	1	1	kuchnia regionalna, eko agroturystyka
26	Klamry	1	0	0	1	0	1	1	zielone szkoły, ogniska
27	Górka	0	0	0	0	0	0	0	klasyczna baza noclegowa
28	Linówek	2	0	0	1	1	2	1	izba regionalna, park krajobrazowy
29	Starogród	1	0	0	0	0	0	0	ograniczona oferta doświadczeń
30	Jabłonka	1	0	0	0	0	0	0	podstawowa oferta rodzinna
31	Gruczno	0	0	0	0	0	0	0	brak rozwiniętej oferty turystycznej
32	Brzozowo	0	0	0	0	0	0	0	dominacja funkcji noclegowej
33	Cisiny	2	0	0	1	1	2	1	jezioro, las, aktywność outdoorowa
34	Lipinki	1	0	0	0	0	0	0	sezonowa oferta wypoczynkowa
35	Osnowo	1	2	1	1	0	0	1	dziczyzna, pełne wyżywienie
36	Osielsko	1	0	0	1	0	1	1	jazda konna
Razem		35	5	6	28	14	41	28	

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji z portali internetowych (agroturystyka.bydgoszcz.pl, e-turysta.pl, meteor-turystyka.pl).

„teren Natura 2000", „cisza i spokój". Brakowało natomiast festiwali kulinarnych, jarmarków regionalnych czy wydarzeń folklorystycznych. Hipoteza H1e również w tym przypadku się potwierdziła.

Największe skupisko gospodarstw związanych z turystyką wiejską oraz krajobrazem nadwiślańskim było w klastrze I (tab. 3). Obiekty wykorzystują walory krajobrazowe Doliny Dolnej Wisły, ciszę oraz bliskość terenów przyrodniczych. Do tego klastra zaliczono gospodarstwa położone w Chełmnie, Starogrodzie oraz okolicznych wsiach powiatu chełmińskiego. Obszar silniej powiązany z regionalnym dziedzictwem kulinarnym i wydarzeniami lokalnymi odnotowano w klastrze II. Zaliczono do niego gospodarstwa położone w Świeciu, Grucznie oraz okolicznych miejscowościach nadwiślańskich. Gospodarstwa położone bliżej terenów leśnych i obszarów cennych przyrodniczo odnotowano w klastrze III, a położone poza głównymi skupiskami przestrzennymi w klastrze IV.

Tabela 3. Charakterystyka wyodrębnionych klastrów analizowanych ofert turystycznych

Nr klastra	Nazwa klastra	Cechy charakterystyczne	Uwagi
I	Rejon Chełm i Starogrodu	dominacja tradycyjnej agroturystyki, częste odwołania do natury i spokoju, ograniczona liczba ofert doświadczeniowych, niewielkie wykorzystanie produktów lokalnych w komunikacji marketingowej	Obszar o największym potencjale rozwoju ekoturystyki i turystyki kulinarnej, jednak obecnie oferty mają głównie charakter noclegowo-rekreacyjny.
II	Rejon Świecia i Gruczna	częstsze wykorzystanie produktów lokalnych, większa obecność wydarzeń regionalnych, pojawiające się elementy turystyki kulinarnej, częściowe wykorzystanie modelu doświadczeniowego	Klaster wykazuje najwyższy potencjał rozwoju krótkich łańcuchów dostaw oraz marketingu opartego na dziedzictwie kulinarnym regionu.
III	Rejon Borów Tucholskich i strefy przyrodniczej	silne akcentowanie kontaktu z naturą, oferta wypoczynku aktywnego, większa obecność rekreacji terenowej, ograniczona profesjonalizacja marketingu	Obszar wykazuje największe cechy ekoturystyczne, jednak dominują działania o charakterze deklaratywnym, bez rozbudowanej edukacji ekologicznej.
IV	obiekty rozproszone	indywidualny charakter oferty, mniejsza współpraca regionalna, ograniczona widoczność produktów lokalnych, słabsze wykorzystanie wydarzeń regionalnych	Rozproszenie przestrzenne ogranicza możliwość tworzenia wspólnej marki regionalnej i utrudnia rozwój zintegrowanej oferty turystycznej.

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji z portali internetowych (agroturystyka.bydgoszcz.pl, e-turysta.pl, meteor-turystyka.pl).

Dokonana klasyfikacja funkcjonalna badanych obiektów umożliwiała ich kategoryzację do 3 grup: gospodarstwa agroturystyczne sensu stricto (7, 13, 17, 23, 29), obiekty turystyki wiejskiej (1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 16, 18, 19, 20, 21, 22, 24, 25, 26, 27, 28, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36), obiekty hybrydowe (13, 17, 21, 23, 31). Pierwsza kategoria to obiekty najbardziej zbliżone do klasycznego modelu agroturystyki, w którym turystyka stanowi uzupełnienie działalności rolniczej. Drugą kategorię reprezentuje współczesny model turystyki wiejskiej, w którym wiejskość pełni głównie funkcje krajobrazową i rekreacyjną, a nie produkcyjną. Trzecia kategoria wyróżnia obiekty

przejściowe pomiędzy klasyczną agroturystyką a komercyjną turystyką wiejską. Model ten można interpretować jako przykład transformacji współczesnej agroturystyki w kierunku agroturystyki 2.0, w której wypadku autentyczność wiejska staje się częścią produktu turystycznego.

Reasumując, hipoteza główna została potwierdzona. Zgodnie z wynikami analizy 36 ofert dominującym modelem pozostaje usługa skoncentrowana na funkcjach noclegowej i rekreacyjnej. Elementy ekoturystyki, produktów lokalnych oraz krótkich łańcuchów dostaw występują, jednak najczęściej mają charakter deklaratywny i fragmentaryczny. Jednocześnie jest widoczny rozwój wybranych elementów agroturystyki 2.0, szczególnie w gospodarstwach oferujących: aktywności outdoorowe, kontakt ze zwierzętami, jazdę konną, integracje, pobyty rodzinne, wypoczynek tematyczny. Model ekoturystyczny w regionie pozostaje jednak nie w pełni rozwinięty.

Podczas przeprowadzonej analizy ofert turystycznych zlokalizowanych w Dolinie Dolnej Wisły wykazano, że potencjał produktów lokalnych oraz krótkich łańcuchów dostaw jest wykorzystywany jedynie w ograniczonym zakresie. W większości badanych ofert elementy związane z żywnością regionalną pojawiały się sporadycznie i miały głównie charakter ogólnych deklaracji dotyczących „domowej kuchni", „produktów z gospodarstwa" czy „tradycyjnych smaków regionu". Rzadko natomiast wskazywano konkretne produkty lokalne, producentów lub współpracę z dostawcami lokalnymi, co potwierdza ograniczoną widoczność krótkich łańcuchów dostaw w komunikacji marketingowej badanych obiektów.

Jednocześnie Dolina Dolnej Wisły ma duży potencjał do rozwijania turystyki kulinarnej i regionalnej, czemu sprzyjają organizowane w regionie wydarzenia, takie jak Święto Śliwki w Strzelcach Dolnych, Festiwal Wisły, Majówka w Kotlinie Dolnej Wisły, Festiwal Trzech Kultur czy szlak krajoznawczo-kulinarny Niech Cię Zakole. Analiza wykazała jednak, że wydarzenia te są stosunkowo rzadko wykorzystywane lub wcale niewykorzystywane przez gospodarstwa w budowaniu swojej oferty i promocji regionu. Może to świadczyć o niewystarczającym wykorzystaniu potencjału turystyki doświadczeń oraz lokalnego dziedzictwa kulinarnego. Tymczasem, jak podają Kowalska i in. (2015), krótkie łańcuchy dostaw sprzyjają zachowaniu autentyczności i oryginalności żywności, a tym samym mogą stanowić ważny element budowania konkurencyjności badanych obiektów oraz wzmacniania lokalnej tożsamości regionu.

Wnioski

Badane obiekty znacznie częściej wykorzystują walory przestrzenne i krajobrazowe regionu niż potencjał wydarzeń kulturowych oraz lokalnych inicjatyw społecznych. Imprezy regionalne sporadycznie pełnią funkcję narzędzia promocji i budowania konkurencyjności ofert turystycznych.

Potencjał przyrodniczy Doliny Dolnej Wisły jest szeroko eksponowany w przekazie marketingowym, jednak przede wszystkim w aspektach krajobrazowym i rekreacyjnym. Właściciele obiektów rzadko w swojej ofercie wykorzystują walory żywności, produktów regionalnych oraz dziedzictwa kulinarnego. Krótkie łańcuchy dostaw pozostają słabo

widoczne w analizowanych ofertach. Największy potencjał rozwojowy wykazują obiekty oferujące aktywności i elementy turystyki doświadczeń. W regionie istnieją korzystne warunki do rozwoju ekoturystyki oraz turystyki kulinarnej, jednak wymagają bardziej kompleksowego wykorzystania zasobów lokalnych i profesjonalizacji oferty.

Nie wszystkie analizowane obiekty spełniają kryteria gospodarstwa agroturystycznego sensu stricto. Znaczna część badanych ofert reprezentuje model turystyki wiejskiej ukierunkowanej przede wszystkim na funkcję noclegowo-wypoczynkową. Jedynie część obiektów realizuje podstawowe założenia agroturystyki poprzez kontakt z gospodarstwem, wykorzystanie produktów lokalnych oraz obecność elementów doświadczeniowych. W wielu przypadkach termin „agroturystyka" pełni przede wszystkim funkcję promocyjną i nie znajduje pełnego odzwierciedlenia w rzeczywistym charakterze oferty. Dominacja funkcji rekreacyjno-noclegowej wskazuje na ograniczone wykorzystanie lokalnego potencjału kulturowego oraz gospodarczego.

Analiza przestrzenna potwierdza hipotezę główną, zgodnie z którą badane obiekty jedynie częściowo wykorzystują potencjał regionu Doliny Dolnej Wisły. Najbardziej rozwinięte elementy oferty koncentrują się w skupiskach lokalnych powiązanych z ruchem turystycznym, dziedzictwem kulinarnym oraz wydarzeniami regionalnymi. Większość obiektów nadal funkcjonuje jednak w modelu tradycyjnej turystyki wiejskiej, opartej głównie na noclegu, wypoczynku biernym i ekspozycji walorów krajobrazowych.

Literatura

Drzewiecki, M. (2002). Podstawy agroturystyki. Bydgoszcz: Oficyna Wydawnicza Ośrodka Postępu Organizacyjnego, s. 5-240.

Fundacja Wspierania Inicjatyw Ekologicznych (FWIE) (2026). Dolina dolnej Wisły. Pobrano z: http://natura2000.fwie.pl/index.php/dj-catalog2/skarby-przyrody/9-uncategorised/181-dolina-dolnej-wisly (dostęp: 26.04.2026).

Global Ecotourism Network (GEN) (2016). Definition and key concepts. Pobrano z: https://www.globalecotourismnetwork.org/definition-and-key-concepts/ (dostęp: 26.04.2026).

Gonia, A., Michniewicz-Ankiersztajn, H., Józefowicz, I. (2018). Tradycyjne sposoby gospodarowania na obszarach wiejskich jako element ochrony dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego Doliny Dolnej Wisły. Studia Obszarów Wiejskich, 50, s. 65-79. DOI: https://doi.org/10.7163/SOW.50.4

Kowalska, M., Knapik, W., Bogusz, M., Kiełbasa, B., Niedziółka, A., Piotrowska, A., Satoła, Ł. (2015). Rozwój lokalny obszarów wiejskich w perspektywie społeczno-ekonomicznej. Kraków: Uniwersytet Rolniczy im. H. Kołłątaja w Krakowie i Europejskie Centrum Badawcze Drobnych Gospodarstw Rolnych, s. 6-163.

Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich (KSOW) (2020). Agroturystyka na nowo. Raport Top Line (prezentacja). Pobrano z: https://ksow.pl/files/portal/Publikacje/ABM_CDR_AGROTURYSTYKA_TOP_LINE_KONCOWY_bez_abm.pdf (dostęp: 26.04.2026).

Muszyński, D. (2026). Dolina Dolnej Wisły. Pobrano z: https://wloclawek.torun.lasy.gov.pl/obszary-natura-2000/-/asset_publisher/1M8a/content/dolina-dolnej-wisly/maximized (dostęp: 26.04.2026).

Płąchocki, D., Doboszewski, P. (2017). Dolina Dolnej Wisły – ostoja ptaków siewkowych. Toruń: Towarzystwo Przyrodnicze ALAUDA, PWR, s. 3-159.

Portal Agroturystyka Bydgoszcz (2026). Strona startowa. Pobrano z: https://agroturystyka.bydgoszcz.pl/ (dostęp: 26.04.2026).

Portal e-Turysta (2026). Hasło: gospodarstwo agroturystyczne. Pobrano z: https://e-turysta.pl/gospodarstwo-agroturystyczne (dostęp: 26.04.2026).

Portal Meteor Turystyka (2026). Strona startowa. Pobrano z: https://meteor-turystyka.pl/ (dostęp: 26.04.2026).

Streimikiene, D., Svagzdiene, B., Jasinskas, E., Simanavicius, A. (2021). Sustainable tourism development and competitiveness: The systematic literature review. Sustainable Development, 29, s. 259-271. DOI: https://doi.org/10.1002/sd.2133

UN General Assembly (UNGA) (2015). Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development (Resolution adopted by the General Assembly on 25 September 2015, A/RES/70/1). Pobrano z: https://sdgs.un.org/2030agenda (dostęp: 26.04.2026).

Wajnert, M. (2024). Olędrzy – saga znad Wisły. Pobrano z: https://row.kpodr.pl/index.php/2024/02/16/oledrzy-saga-znad-wisly/ (dostęp: 26.04.2026).

Wojcieszak-Zbierska, M. (2021). Krótkie łańcuchy dostaw szansą dla lokalnych przedsiębiorców rolnych. Turystyka i Rozwój Regionalny, 15, s. 139-149. DOI: https://doi.org/10.22630/TIRR.2021.15.13

Agritourism or rural tourism? An analysis of the Lower Vistula Valley's offerings in the context of ecotourism and short supply chains

Abstract. This article aimed to assess the degree to which the natural and cultural potential of the Lower Vistula Valley is utilised by facilities promoted as agritourism farms in the Kuyavian-Pomeranian Voivodeship. Thirty-six tourism offers obtained from online portals were analysed. Content analysis was applied using categories related to ecotourism, local products, short supply chains, experiential tourism, and regional promotion. The results indicate that the offers studied are dominated by elements of traditional rural and recreational tourism, with less frequent references to ecotourism, environmental education, local products, or regional events. Short supply chains and elements of experiential tourism are marginal. The analysis also revealed that only a portion of the facilities conform to the classic agritourism farm model, while the majority represent contemporary forms of rural tourism or hybrid models.

Keywords: ecotourism, agritourism, supply chain, sustainable development